

MINISTERUL EDUCAȚIEI ȘI CERCETĂRII ȘTIINȚIFICE

P R O G R A M A
PENTRU EXAMENUL NAȚIONAL DE DEFINITIVARE ÎN ÎNVĂȚĂMÂNT

DISCIPLINA DE EXAMEN: PSIHOLOGIE

A. Notă de prezentare

Prezenta programă se adresează profesorilor care susțin examenul național de definitivare în învățământul preuniversitar în specializarea *Psihologie*. Conținutul și structura programei sunt elaborate în așa fel încât să răspundă schimbărilor impuse de abordarea curriculară sistemică în realizarea procesului educațional.

Absolvenții facultăților de profil și profesorii care susțin examenul la disciplina *Psihologie* pot preda în învățământul preuniversitar discipline socio-umane, în conformitate cu prevederile legale în vigoare.

Aspectele fundamentale vizate prin prezenta programă operaționalizează profilul absolventului de învățământ superior, urmărind:

- cunoașterea conținuturilor fundamentale și a principalelor tendințe în evoluția disciplinei *Psihologie*, precum și a metodicii disciplinei;
- probarea capacităților necesare pentru proiectarea, realizarea și evaluarea activităților didactice;
- demonstrarea abilităților de comunicare, empatică și de cooperare necesare realizării actului educațional.

B. Competențe ale profesorului de discipline socio-umane

Programa vizează anumite competențe ale profesorului de discipline socio-umane, competențe pe care acesta trebuie să și le dezvolte și să le probeze pe parcursul desfășurării activității didactice. Într-o formulare sintetică, aceste competențe sunt:

- utilizarea cunoștințelor de specialitate, a achizițiilor din domeniul didacticii disciplinei în proiectarea, realizarea și evaluarea activităților didactice;
- utilizarea principalelor documente școlare reglatoare: planuri-cadru, programe școlare, programe pentru examene naționale;
- proiectarea unor activități didactice bazate pe metode interactive pentru formarea competențelor specifice domeniului;
- utilizarea unor strategii didactice care încurajează dezvoltarea gândirii critice a elevului, rezolvarea de probleme și utilizarea noilor tehnologii;
- proiectarea și realizarea dezvoltărilor curriculare intra- și interdisciplinare;
- adecvarea demersurilor didactice la particularitățile de vârstă ale colectivului de elevi;
- construirea un climat educativ stimulativ și eficient care încurajează interacțiunea socială pozitivă, motivația intrinsecă și implicarea activă a elevului în învățare.

C. Tematica la disciplina de specialitate

I. EVOLUȚIA PSIHOLOGIEI CA ȘTIINȚĂ

1. Apariția și evoluția psihologiei ca știință; orientări și școli psihologice
2. Psihologia contemporană și locul ei în sistemul științelor

II. OBIECTUL PSIHOLOGIEI

1. Noțiunea de psihic
2. Natura psihicului
3. Caracteristicile fenomenelor psihice

III. IPOSTAZELE PSIHICULUI

1. Conștient
2. Subconștient
3. Inconștient
4. Relațiile dintre ipostazele psihicului

IV. MECANISMELE PSIHICE COGNITIVE SENZORIALE

1. Senzații
2. Percepții
3. Reprezentări

V. MECANISMELE PSIHICE COGNITIVE LOGIC-RAȚIONALE

1. Gândirea
2. Memoria
3. Imaginația

VI. MECANISMELE STIMULATOR-ENERGIZANTE

1. Motivația
2. Afectivitatea

VII. MECANISMELE REGLĂRII PSIHICE

1. Limbajul
2. Atenția
3. Voința

VIII. PERSONALITATEA - STRUCTURĂ INTEGRATOARE A MECANISMELOR PSIHICE

1. Delimitări conceptuale: Individ; Persoană; Personalitate
2. Dimensiunile personalității:
 - Dinamico-energetică
 - Instrumental-operatională
 - Reglativ-productivă
 - Transformativ-creativă
 - Relațional-valorică
3. Structura personalității
4. Personalitatea și relațiile interpersonale

IX. CONDUITA PSIHOSOCIALĂ

1. Imaginea de sine și percepția socială a imaginii de sine
2. Relațiile interpersonale și rolul lor în formarea și dezvoltarea personalității
3. Comportamente pro și antisociale
4. Atitudinile sociale și evoluția lor

D. Bibliografie la disciplina de specialitate

1. Gordon W. Allport, „Structura și dezvoltarea personalității”, București, Ed. Didactică și Pedagogică, 1981
2. Andrei Cosmovici, „Psihologie generală”, Iași, Ed. Polirom, 1996
3. Andrei Cosmovici, Luminița Iacob (coord.), „Psihologie școlară”, Iași, Ed. Polirom, 1998
4. Willem Doise, Gabriel Mugny, „Psihologie socială și dezvoltare cognitivă”, Iași, Ed. Polirom, 1998
5. Roland Doron, Francoise Parot, „Dicționar de psihologie”, București, Ed. Humanitas, 1999
6. Sigmund Freud, „Introducere în psihanaliză. Prelegeri de psihanaliză. Psihopatologia vieții cotidiene”, București, Ed. Didactică și Pedagogică, 1992
7. Howard Gardner, „Inteligențe multiple. Noi orizonturi pentru teorie și practică”, București, Ed. Sigma, 2007
8. Howard Gardner, „Mintea umană: cinci ipostaze pentru viitor”, București, Ed. Sigma, 2007
9. Daniel Goleman, „Inteligența emoțională”, București, Ed. Curtea Veche, 2001
10. Pantelimon Golu, „Învățare și dezvoltare”, București, Editura Didactică și Pedagogică, 1985
11. Ernest R. Hilgard, Gordon H. Bower, „Teorii ale învățării”, București, E.D.P., 1974
12. Carl G. Jung, „Tipuri psihologice”, București, Ed. Humanitas, 1997
13. Mircea Mică, „Psihologie cognitivă”, Iași, Ed. Polirom, 1999
14. Marius Milcu, „Psihologia relațiilor interpersonale. Competiție și conflict”, Iași, Ed. Polirom, 2005
15. Nicolae Mitrofan, „Aptitudinea pedagogică”, Ed. Academiei, București, 1988
16. Serge Moscovici (coord.), „Psihologia socială a relațiilor cu celălalt”, Iași, Ed. Polirom, 1998
17. Adrian Neculau, „Manual de psihologie socială”, Iași, Ed. Polirom, 2005
18. Jean Piaget, „Psihologia inteligenței”, București, Ed. Științifică, 1998
19. I. Radu, I. Druțu, V. Mare, M. Mică, T. Podar, V. Preda, „Introducere în psihologia contemporană”, Cluj-Napoca, Ed. Sincron, 1991
20. Norbert Sillamy, „Dicționar de psihologie, Larousse”, București, Ed. Univers Enciclopedic, 1996
21. Ursula Șchiopu, Emil Verza, „Psihologia vârstelor. Ciclurile vieții”, București, Editura Didactică și Pedagogică, 1981 și edițiile ulterioare
22. Mielu Zlate, „Fundamentele psihologiei”, București, Ed. Pro-Humanitas, 2000
23. Mielu Zlate, „Introducere în Psihologie”, Ediția a III-a, Iași, Ed. Polirom, 2000

NOTĂ: Bibliografia pentru disciplina de specialitate include **manualele de Psihologie cuprinse în Catalogul manualelor școlare valabile în învățământul preuniversitar, în anul școlar în care se susține examenul.**

E. Tematica pentru didactica disciplinei de specialitate

I. Proiectarea, organizarea și desfășurarea activității didactice

1. Componentele Curriculumului național: planuri-cadru (trunchi comun, curriculum diferențiat, curriculum la decizia școlii/ curriculum în dezvoltare locală), programe școlare; alți termeni de referință ai curriculumului național: arii curriculare, discipline, module. Manuale școlare și auxiliare curriculare.
2. Proiectarea curriculumului la decizia școlii/ curriculumului în dezvoltare locală: aprofundare/

extindere/ opțional ca disciplină nouă.

3. Competențele predării-învățării-evaluării la disciplinele socio-umane: competențe generale, competențe specifice.
4. Proiectarea activității didactice: planificare calendaristică, proiectarea unității de învățare, proiectarea de activități de învățare intra-, inter- și transdisciplinare.

II. Strategii didactice utilizate în procesul de predare-învățare-evaluare

1. Metode didactice: caracterizare, clasificare; utilizarea metodelor centrate pe elev/ tehnicilor de învățare prin cooperare.
2. Forme de organizare a activității didactice: caracterizare, clasificare.
3. Mijloacele de învățământ utilizate în activitatea didactică: caracterizare, funcții, clasificare.
4. Utilizarea tehnologiei informației și comunicării în construirea unor medii active de instruire.

III. Evaluarea procesului instructiv-educativ

1. Evaluarea de proces: obiective, caracterizare, funcții, tipologie.
2. Metode de evaluare: caracterizare, tipologie.
3. Instrumente de evaluare: caracterizare, calități (validitate, fidelitate, obiectivitate și aplicabilitate).
4. Tipologia itemilor: definiție, clasificări, caracteristici, domenii de utilizare, reguli de proiectare, modalități de evaluare și de notare.
5. Elaborarea probelor scrise: proiectarea testului docimologic, matricea de specificații.

F. Bibliografie pentru didactica disciplinei de specialitate

1. Ion Albușescu, Mirela Albușescu, „Didactica disciplinelor socio-umane”, Ed. Napoca Star, Cluj-Napoca, 1999
2. Mușata Bocoș, Dana Jucan, „Fundamentele pedagogiei. Teoria și metodologia curriculum-ului. Repere și instrumente didactice pentru formarea profesorilor”, Ed. Paralela 45, Pitești, 2008
3. Lucian Ciolan, „Învățarea integrată - fundamente pentru un curriculum transdisciplinar”, Ed. Polirom, Iași, 2008
4. Carmen Crețu, „Curriculum individualizat și personalizat”, Ed. Polirom, Iași, 1998
5. Sorin Cristea, „Dicționar de termeni pedagogici”, E.D.P., București, 1998
6. Constantin Cucoș, „Pedagogie generală”, Ed. Polirom, Iași, 2000
7. Constantin Cucoș, „Psihopedagogie”, Ed. Polirom, Iași, 2005
8. Louis D'Hainaut, „Interdisciplinaritate și integrare”, în Programe de învățământ și educație permanentă, EDP, București, 1981
9. Basarab Nicolescu, „Transdisciplinaritatea. Manifest”, Ed. Polirom, Iași, 1999
10. Florina Oțet, Nicoleta Lițoiu, Sorin Spineanu-Dobrotă, „Ghid de evaluare pentru științele socio-umane”, Ed. ProGnosis, București, 2000
11. Paloma Petrescu, Viorica Pop, „Transdisciplinaritatea – o nouă abordare a situațiilor de învățare”, Editura Didactică și Pedagogică, București, 2007
12. Adrian Stoica (coord.), „Evaluarea curentă și examenele”, Ed. ProGnosis, București, 2001
13. Eugen Stoica (coord.), Marius Avram, Sorin Spineanu-Dobrotă, Angela Teșileanu, „Ghid de evaluare la disciplinele socio-umane”, Ed. ERC Press, București, 2011
14. ***2002, „Ghid metodologic pentru aplicarea programelor școlare din Aria curriculară Om și societate. Învățământ liceal”, MEC – CNC, Ed. Aramis Print, București

NOTĂ: Bibliografia pentru didactica de specialitate include **planurile-cadru și programele școlare pentru disciplina Psihologie valabile în anul școlar în care se susține examenul.**